Wieringen

Lenneke Overmaat

Colofon

©2026 Odyssee Reisgidsen vof | odyssee-reisgidsen.nl
©2026 Lenneke Overmaat
Alle rechten voorbehouden
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 9789461232045
NUR 511
Tweede herziene druk 2026

Tekst: Lenneke Overmaat
Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet
Foto's: Lenneke Overmaat tenzij anders aangegeven
Kaarten: UvA Kaartenmakers, Castricum | uva-kaartenmakers.nl

Met dank aan
Simon Franke, Rob Holtjer, Monique Redeker, Tineke Hoekstra, Jaap Lont, Cees Wagemaker, Janneke de Jong, Anna Lotte Tijsen, Ellen Klaus, Kenneth Stamp, Mikal Folkertsma, Reijer Rotgans en Niek van der Linde

Foto omslag: Nicolaaskerk (Westerlanderkerk), Westerland. Foto: Fotografie Kenneth Stamp| kennethstamp.com
Foto titelpagina: Deel van het fietspad over de wierdijk van de Burgerweg tot de Zuiderkoogweg
Foto pagina 6: 'Prent met zes gezichten op Wieringen (ca. 1880-1890), te weten Oude Wierdijk, Westerland, Kerk te Oosterland, boerderij met schuur zonder plaatsaanduiding, Hippolytushoef en Haven van Den Oever.' Collectie prenten en tekeningen van de Provinciale Atlas Noord-Holland | noord-hollandsarchief.nl

Odyssee Reisgidsen

odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Voorwoord

Op Wieringen

Deze gids neemt je mee naar de dorpen en buurtschappen op het voormalige Zuiderzee-eiland Wieringen. Het eiland verrast met zijn licht glooiende landschap en ligt ingeklemd tussen het wad en de strakke polders van de Wieringermeer. De kronkelende (wier)dijken en de tuinwallen (graswallen) versterken het historische karakter. Ook staan veel boerderijen nog op terpen.

De gids volgt de kompasroos van noordoost naar zuidwest en terug, een rondje Wieringen. Je slentert langs de viskotters in de haven van Den Oever, wandelt door het nabijgelegen Robbenoord- en Dijkgatbos (in de Wieringermeer), fietst door de polder Waard-Nieuwland over de oude wierdijk langs de Hoelmerkoog richting Westerland en De Haukes, surft op het Amstelmeer, spot vogels bij het Normerven op de waddendijk, maakt kennis met het vroegere boerenleven in het Eilandermuseum Jan Lont op Stroe, bezoekt de Michaëlskerk op Oosterland en wandelt langs de kleiput van Vatrop en het Oeverse Schor weer terug naar Den Oever. De gids sluit af met een bezoek aan het voormalige hoofddorp Hippolytushoef met de imposante Hippolytuskerk op het oude Kerkplein.

Na elk hoofdstuk lees je een portret van een persoon die op Wieringen woont of werkt; de boswachter van het Robbenoordbos, een krabbenvisser van Den Oever, een boer uit de polder Waard-Nieuwland, de surfschoolhouder aan het Amstelmeer, de vrijwilliger van de bouw van de Heidense Kapel op Stroe en de eigenaar van de Wieringer boekhandel op Hippolytushoef. Betrokken mensen die vertellen over hun werk en over het leven op Wieringen en daarmee het gebied couleur locale geven. Wieringers zeggen dat zij op Wieringen en op de dorpen en buurtschappen wonen, vandaar dat ik deze zegswijze overneem in deze gids.

Maak zelf kennis met dit onbekende landschap en geniet van de rust die je daar nog vindt.

Veel reisplezier,
Lenneke Overmaat

Aanvullingen en updates

De redactie van deze gids is afgesloten in augustus 2026. Uiteraard hebben we geprobeerd de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk weer te geven. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.
Updates van de gids Wieringen kun je vinden op de Odyssee website: odyssee-reisgidsen.nl/item/wieringen-updates.

Inhoudsopgave

Wieringen verkennen
Ontdek Wieringen **7**
Geschiedenis van Wieringen **10**

Den Oever
Odyssee's aanraders **15**
Hoofdstad van de verse vis **16**
Praktische informatie Den Oever **26**

Portret Cees Wagemaker
Trouwe krabben- en kreeftenvisser van den Oever **30**

Robbenoord- en Dijkgatbos
Bossen waar veel te ontdekken valt **32**

Portret Mikal Folkertsma
Enthousiaste boswachter van Staatsbosbeheer **40**

Polder Waard-Nieuwland
Voormalig waddengebied **43**

Portret Reijer Rotgans
Innovatieve boer op melkveebedrijf Rotgans **48**

Westerland en omgeving
Bij de 'stien' van Westerklief **50**

Portret Niek van der Linde
Bevlogen eigenaar van Windsurfschool Leerwindsurfen **58**

Oosterland en omgeving
Zout, zilt en vogels **60**

Portret Rob Holtjer
Trotse vrijwilliger bouw Heidense Kapel **72**

Hippolytushoef en omgeving
Klein Parijs **74**

Portret Monique Redeker
Gastvrije eigenaar De Wieringer Boekhandel **82**

Extra informatie
Interessante websites **84**

Register **85**

Kaders
De toekomst van de visserij **19**
Wieringer Skuutje en Wieringer Aak **20**
Flora- en Visserijdagen **23**
VisKringloop Wieringermeer **37**
Wier en wierpakhuizen **47**
Eendenkooi **51**

Ontdek Wieringen

Wandelen en fietsen over de oude wierdijk die loopt van De Haukes tot aan Den Oever

Wieringen is een voormalig Zuiderzee-eiland, een nog betrekkelijk onbekend gebied in de kop van Noord-Holland nabij de Afsluitdijk. Het 'eiland' bestaat uit een afwisselend lichtglooiend landschap, veroorzaakt door eeuwenoude keileembulten waarop vriendelijke dorpen als Oosterland, Stroe en Westerland liggen met hier en daar nog karakteristieke Wieringer boerderijen. Het landschap wijkt sterk af van de aangrenzende Wieringermeer met zijn strak ingerichte polder. Op Wieringen wonen ongeveer 8500 mensen; het eiland heeft een oppervlakte van 24,5 vierkante kilometer.

In 2024 was het honderd jaar geleden dat Wieringen, door de aanleg van de Amsteldiepdijk, geen eiland meer is. Tot 2012 was het eiland een zelfstandige gemeente met Hippolytushoef als bestuurscentrum. Door de fusie met de gemeenten Wieringermeer, Anna Paulowna en Niedorp is Wieringen nu een onderdeel van de gemeente Hollands Kroon.

Zee, water en polder

In het noorden grenst Wieringen aan de Waddenzee, een uniek natuurgebied van het Werelderfgoed van de Unesco, waar vele soorten vogels bij laag water scharrelen naar krabbetjes, kokkels en wormen.
Vaak zie je vogelliefhebbers met hun telescooptoestellen op zoek naar bontbekplevieren, steltlopers, lepelaars en scholeksters. Op de waddendijk met de natuurgebieden Het Schor, de kleiput van Vatrop en het Normerven kun je heerlijk wandelen en fietsen en met helder weer zie je de contouren van de werven van Den Helder en de Hoge Berg op Texel liggen.
In het oosten grenst Wieringen met het rustige vissersdorp Den Oever aan het IJsselmeer. De jachthavens bieden een goede uitvalsbasis voor zeilers en motor-

bootvaarders om naar Texel of Friesland te varen. In de levendige Vissershaven kun je verse vis eten, op een boot stappen voor een wadloop- of zeehondentocht of om garnalen te vissen. Het nabijgelegen Robbenoord- en Dijkgatbos biedt voor wandelaars, fietsers en mountainbikers vele afwisselende tochten. Dit natte broekbos met een rijke flora en fauna ligt in de Wieringermeer, maar omdat het zo'n aantrekkelijk gebied is en grenst aan Wieringen, nemen wij het mee in deze gids.
In het centraal gelegen Hippolytushoef staat in het midden op het oude kerkplein een prachtige in tufsteen gebouwde romaanse kerk. In het zuiden van Wieringen is de polder Waard Nieuwland, aangedijkt in 1847 en grenzend aan de Wieringermeer. Dat landschap wijkt met zijn strakke polders en grote boerderijen af van het voormalige eiland, maar ook dat heeft zijn bekoring, zeker als je over de oude wierdijk of over het fietspad langs het Wieringerrandkanaal wandelt of fietst. Dan heb je zicht op groene landbouwgronden met zijn bloeiende akkerranden en grazende koeien. En op de dijk bots je vaak tegen loslopende schapen aan.
In het zuidwesten wordt het glooiende landschap afgewisseld met de lagergelegen kogen met hier en daar een eendenkooi omringd door een kooibos. Daar vind je de dorpen Westerland en De Haukes met twee jachthavens voor de pleziervaart op het Amstelmeer. In dit prachtig gelegen rustige meer kun je veilig zwemmen en surfen.

Nostalgisch eilandgevoel

Nog steeds is het oorspronkelijke Wieringen als eiland makkelijk in het landschap te herkennen. De bevolking cultiveert graag het eilandgevoel, de eigen identiteit, eigen vlag en geschiedenis. Je bent pas Wieringer als je voorouders er zijn geboren en je woont óp Wieringen en niet in Wieringen. Voor sommigen is het maar de vraag of bewoners van de polder Waard-Nieuwland er wel bij horen, terwijl de polder toch al meer dan 150 jaar deel uitmaakt van Wieringen. De inwoners zijn vriendelijk en het is gebruikelijk dat je elkaar gedag zegt op straat en op de fiets. Ze hebben een nuchtere aard en door hun houding van 'doe maar gewoon' voel je je er snel op je gemak, ook als buitenstaander of als toerist.

Het culturele leven

Opvallend is de grote betrokkenheid van de bewoners met de geschiedenis van Wieringen. Er zijn veel vrijwilligers actief in allerlei verenigingen (meer dan het landelijk gemiddelde) en er is aandacht voor het behoud van het cultureel erfgoed. Ook het culturele leven bloeit, het Wieringer landschap trekt meerdere kunstenaars, niet alleen in het verleden, maar ook heden nog. De *Culturele Kring Wieringen* organiseert tentoonstellingen, concerten en lezingen in de Michaëlskerk op Oosterland en met de tweejaarlijkse fotobiënnale ook in andere kerken en plekken op Wieringen.
Ze willen met de Michaëlskerk het podium zijn voor beeldend kunstenaars, fotografen, dichters, filmers en musici. En ook in de Hippolytuskerk op Hippolytushoef en in de Nicolaaskerk op Westerland organiseren vrijwilligers exposities, lezingen en concerten. Het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont op Stroe organiseert eveneens tentoonstellingen en lezingen.
Op de IJsselmeerdijk heb je het initiatief DIJK van Culture Matters die het oude

Hoofdstad van de verse vis

Bijna iedereen die vanuit Noord-Holland over de Afsluitdijk naar Friesland rijdt, komt langs Den Oever en laat het dorp ongezien liggen tenzij je een visliefhebber of watersporter bent. Nergens anders koop je zulke lekkere vis als op de Blue Food Markthal. De vissers meren hun kotters donderdag-avond of vrijdag af in de haven om hun vangst naar de visafslag te brengen.

De gemeente Hollands Kroon heeft niet voor niets als campagneslogan *Den Oever, de hoofdstad van de verse vis*. De haven is ook de opstapplek voor liefhebbers van een zeehonden-, wadloop- of sportvissentocht. De wadden-haven en Marina Den Oever in de Zuiderhaven zijn de ideale aanmeerplaat-sen voor zeilers en motorbootvaarders die naar Texel willen varen of voor de afwisseling een rondje op Wieringen fietsen of wandelen.

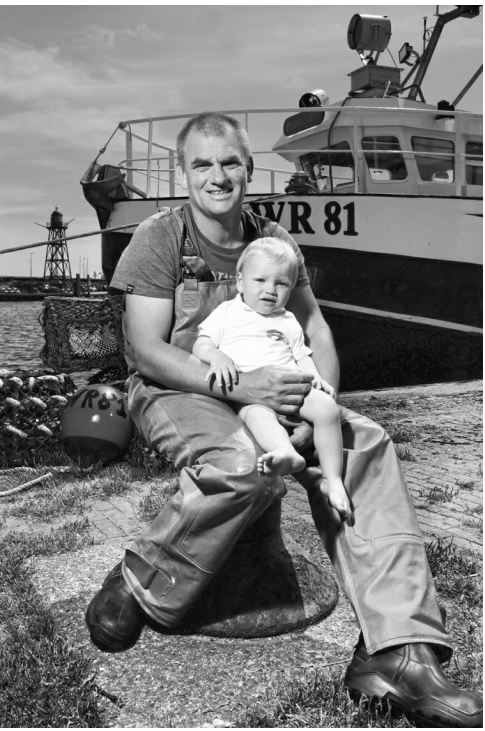
Vissersdorp

In het weekend liggen de viskotters in de haven van Den Oever

Den Oever (2500 inw.) is het op een na grootste dorp van het eiland en ligt in het noordoosten van Wieringen aan de voet van de Afsluitdijk met aan de zuidoostkant het IJsselmeer en aan de noordkant de Waddenzee. Het dorp is bereikbaar via de A7 en de N99 of met de bus vanuit Alkmaar, Hoorn, Den Helder en Leeuwarden.
Den Oever dankt zijn naam naar de ligging aan de oever, een strook land langs het water, toentertijd de Zuiderzee. De oever, die eerst bij Oosterland lag, verschoof geleidelijk naar het oosten in de loop van de 14de en 15de eeuw en zo ontstond nieuw land en de kern Den Oever. De vissers verhuisden rond 1930 na de aanleg van de Amsteldiepdijk en later de Afsluitdijk van De Haukes naar de haven van Den Oever. De visserij bepaalt voor een groot deel het karakter van Den Oever. De reuring is vooral in het weekend in de haven met de viskotters, de Blue Food Markthal en diverse eetgelegenheden waar je uitstekend vis kunt eten. Achter de hoge betonnen dijk aan de haven liggen de kleine vissershuizen en aan de buitenranden voornamelijk eengezinswoningen.
In het centrum is slagerij John Neidhöfer met een eigen worstenmakerij en als je goed kijkt het winkeltje ‘De Wolhoorn’ waar de bollen wol tot aan het plafond staan opgestapeld. Recent zijn koffiehuisje Oeverheerlijk, Galerie Aan den Oever, Lutjewinkel en Bar Boogies erbij gekomen. Gelukkig zijn café Tante Pietje en de Houtzolder er nog, echte traditionele kroegen. De supermarkt is nu aan de rand van het dorp, zodat je met de auto makkelijk boodschappen kunt doen.

Trouwe krabben- en kreeftenvisser van den Oever

Cees Wagemaker met zijn zoontje. Foto Kenneth Stamp

In de opslagruimte van het Blue Food Centrum Wieringen, op de haven van Den Oever, laat krabbenvisser Cees Wagemaker mij trots zijn krabben en kreeften zien. Ik vind vooral de vrouwtjeskreeft een schoonheid vanwege haar intens blauwe kleur. Ook legt hij mij uit hoe zijn zelfgemaakte krabbenkorf werkt die voor de show naast het zee-aquarium in de Markthal staat. 'Er kunnen maximaal vijftien krabben in. Ik heb veel korven en de vangst verschilt per week; je hebt goede en slechte tijden maar gemiddeld genomen heb ik een goed salaris. Daar moet ik wel hard voor werken, zeker ook door alle administratieve rompslomp die erbij komt kijken.'

In 2008 begon hij samen met zijn broer Bert met een garnalenkotter. 'Dat ging toen moeizaam, we konden geen kwartje verdienen, de hele dag varen en een slechte prijs voor de vangst want de garnalenprijs stond toen erg onder druk.'
In 2010 opperde de schoonvader van Bert om ook krabben te gaan vangen op de Noordzee. Zij hoefden dan geen grote investeringen te doen. 'Door de week visten wij garnalen en in het weekend krab. Zeven dagen in de week werken. Dat hebben wij een jaar gedaan. Toen de prijs van garnalen aantrok, besloten wij een tweede kotter te kopen. Mijn broer vist nu garnalen met zijn zoon en ik krabben, met in de winter één man personeel en in de zomer twee of drie. Ik vertrek en land altijd in de haven van Den Oever. In 2025 is er nog een collega krabbenvisser hier bijgekomen.'

Een eigen plek op zee

'Ik heb mijn eigen plekkie op zee, noordwest van Texel en via de app geef ik door op welke plek ik vis. Andere vissers komen dan niet met hun netten in mijn krabbenlijnen. Op die app zitten wel een paar honderd vissers', zegt Cees. Hij heeft drie vaste afnemers; het Blue Food Centrum Wieringen (BFCW), TEL in IJmuiden die een winkel heeft in de Chinese buurt van Amsterdam, Verwijs Kreeftenparken in Yerseke die niet alleen in Zeeland verkoopt maar ook in

VisKringloop Wieringermeer

Viskringloop aan de Wieringerrandweg met eromheen een wandelpad

*Om de vismigratie van en naar de Wieringermeer te verbeteren is tussen Den Oever en Slootdorp (in de driehoek Wieringerrandweg, Hippolytushoeverweg en het Robbenoordbos) een **viskringloop** aangelegd in 2020. Het cirkelvormige ontwerp is van bureau Hosper in samenwerking met kunstenaar Pé Okx en ecoloog Cor ten Haaf. Het is gebaseerd op de kringen die in het water ontstaan als je er twee stenen naast elkaar in gooit. Een zoet watergebied voor vissen zoals de glasaal en de driedoornige stekelbaars die trekken tussen zoet en zout water. Ze hebben schuilplekken nodig en de Wieringermeer heeft door de sluizen en gemalen de toegang tot de polder voor hen moeilijk gemaakt. Bovendien is het water in de polder brak en hebben deze vissen zoet water nodig die ze in de viskringloop wel hebben. Via het Wieringerrandkanaal en de Voorhaven kunnen de vissen naar de Waddenzee zwemmen. Het gebied is met een pad dat aansluit op de Wieringerrrandroute (12 km, oranje markering) nu ook toegankelijk voor wandelaars. Er is een uitkijktoren om het ontwerp van de viskringloop goed te kunnen bekijken en er staan informatiepanelen.*

Robbenoord- en Dijkgatbos

Parkeren Parkeerplaats Robbenoordbos, Sluitgatweg, Wieringerwerf; Parkeerplaats Dijkgatbos, Noorderdijkweg 23a, Wieringerwerf.
Camping *Camping Het Bos Roept*, Den Oeverseweg 12, Slootdorp, hetbosroept.nl.
Een verrassende naam voor een prachtig gelegen camping midden in het Robbenoordbos tussen bomen en struikgewas, gepacht door het ondernemende echtpaar Sasja Wiegersma en Gidus Hopmans van Staasbosbeheer. Je kunt er het hele jaar terecht met de camper, tent of caravan en je kunt ook een tent of huisje huren. Er is een aanlegplek voor motorboten met een lengte tot maximaal tien meter. Er zijn meerdere terreinen op de camping en je kunt zelf een plek kiezen. In het midden van het kampeerterrein staat een grote glazen kas die dienst doet als gezamenlijke ontmoetingsplek.
Het Boshuis, Noorderdijkweg 23, Wieringerwerf, hetboshuiswieringerwerf.nl
Een accommodatie voor groepen en families met meerdere slaapzalen en een ingerichte keuken met een grote eetzaal. Ook zijn er enkele kampeerplekken voor trekkers. Sinds mei 2022 zijn enkele jonge onderne-